

prohlásiti o skutkových údajích od jejího odpůrce přednesených a o nabídnutých důkazech, má vyložiti výsledky provedených důkazů a má s určitostí se vysloviti o příslušných vývodech svého odpůrce. § 179: Strany až do konce ústního jednání mohou přednésti nová ku předmětu tohoto jednání se vztahující skutková tvrzení a průvodní prostředky. Takové přednesení však soud k návrhu nebo z úřední moci prohlásiti může za nepřipustné, když údaje a důkazy nebyly dříve uvedeny patrně v úmyslu, rozepří protáhnouti, a když jejich připuštění značně by zdrželo vyřízení rozepře. Zejména může stranám býti přikázáno, aby ve lhůtě ustanovené zároveň k soudu uložily listiny, aby v ně odpůrce mohl nahlédnouti a aby oznámily jména a bydliště svědků, již vyslechnuti býti mají. Jestliže strana nevyhoví takovému příkazu v úmyslu, aby rozepří protáhla, a přivede žádané průvodní prostředky teprve při pokračování v ústním jednání, tedy toto přednesení senát k návrhu nebo z moci úřední může prohlásiti za nepřipustné. Jestliže by jím další vedení jednání průtahu utrpělo (§ 181). Nové nároky, tvrzení, prostředky a námítky průvodní, které se vztahují k částem právní rozepře v přípravném řízení rozebraným, mohou v ústním přelíčení k platnosti býti přivedeny, odpírá-li tomu odpůrce, toliko tenkrát, když strana hodnověrně osvědčí, že v čase přípravného řízení o existenci těchto nároků, jakož i o nově přednesených tvrzeních, prostředcích a námítkách průvodních neměla vědomosti (§ 263).

Nuntiatury.

Nuntiatury jsou úřady zastupující papežskou stolicí na cizích dvorech. Od V. století mívali papežové na císařském dvoře v Cařihradě zástupce, zvané apocrisarii neboli responsales (zpravodaje). Dále vysílali k urovnání rozmanitých církevních a politických záležitostí do jednotlivých zemí »legaty« (vyslance), jež na základě zvláštní plné moci na ně přenesené vykonávali pravomoc vyšší nežli místní církevní hodnostáři. Nyní nebývají již takovito legáti vysíláni; název »legatus natus« spojen je jenom s jistými vynikajícími sídly metropolitními (Praha, Solnohrad a Ostráhom) jakožto titul čestný. Naproti tomu zřízení jsou od počátku 16. věku na různých dvorech zvláštní papežští zástupci — nuntiové — kteří obstarávají hlavně diplomatické styky mezi papežem a dotýčnou vládou. Při tom ovšem jsou kromě toho ještě nadáni jistou církevní jurisdikcí, byť i dřívější jich pravomoc appellační převraty minulého století úplně zanikla. Nuntiatury vedou nyní z pravidla při obsazování biskupských stolic informační proces (viz čl. Biskupové), udílejí jisté indulty a dispense, kteréžto právo papež na biskupy a metropolity nepřenáší, a podávají zprávy o církevním stavu svých obvodů. Diplomatické postavení nuntiovo řídí se úplně zvyklostmi a ustanoveními diplomacie. Vídeňský kongres přikazuje papežskému nuntiovi i na nekatolických dvorech přednost před každým velevyslancem. Nuntius bývá vždy titulárním biskupem nebo arcibiskupem; jenom na dvorech druhého řádu může též prelát bez biskupské hodnosti tímto postavením nadán býti a má pak titul »internuntius«. Obdrželi-li nuntius hodnost kardinála, obstarává sice na dále záležitosti nuntiatury, má však titul »pronuntius«. Nuntiatury jsou nyní ve Vídni, Paříži, Madridě, Lisabonu, Bruselu a Mnichově. Brasilie mívá obyčejně internuntia, rovněž i v novější době Holandsko. Nuntianturu, která byla v Lucernu pro katolickou část Švýcarska od roku 1579 zřízena, prohlásila r. 1873 spolková rada za zrušenou.